

ΑΠΟΦΑΣΗ

Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου στις συνεδριάσεις της συζήτησε σχετικά με το κατατεθέν σχέδιου νόμου «Ενίσχυση του Δημόσιου Πανεπιστημίου – Πλαίσιο λειτουργίας μη κερδοσκοπικών παραρτημάτων ξένων πανεπιστημίων» και κατέληξε στην ακόλουθη τοποθέτηση.

Το Δημόσιο Πανεπιστήμιο, παρά τις αντίξοες συνθήκες στις οποίες λειτουργεί, οι οποίες επιτείνονται από τις διαρκείς εκτεταμένες τροποποιήσεις στο νομοθετικό και το κανονιστικό πλαίσιο και τις μεταβολές στον ακαδημαϊκό χάρτη, αλλαγές που συνήθως πραγματοποιούνται χωρίς την πρέπουσα διαβούλευση με την ακαδημαϊκή κοινότητα, παράγει υψηλότερης ποιότητας εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο, γεγονός που πιστοποιείται από την απορρόφηση των αποφοίτων στην εγχώρια και τη διεθνή αγορά εργασίας, την επιτυχημένη συμμετοχή των Ελληνικών ΑΕΙ σε πληθώρα ανταγωνιστικών έργων έρευνας και ανάπτυξης, αλλά και την απήχηση της έρευνας που παράγεται από τα Δημόσια Πανεπιστήμια στον επιστημονικό χώρο, καθώς και τον χώρο των εφαρμοσμένων επιστημών και της τεχνολογίας. Το Δημόσιο Πανεπιστήμιο, με την παραγωγή και τη διάδοση της γνώσης και της καινοτομίας, αποτελεί κινητήριο δύναμη της ανάπτυξης της χώρας μας, ενώ παράλληλα δημιουργεί το πλαίσιο για κοινωνικές ζυμώσεις, ανάπτυξη διαλόγου και ιδεών, συμβάλλοντας στην κοινωνική πρόοδο και τη διαμόρφωση μιας κοινωνίας υπεύθυνων και ενεργών πολιτών. Επιπλέον τονίζεται ότι το Δημόσιο Πανεπιστήμιο είναι ο μοναδικός ίσως τομέας στον Ελλαδικό χώρο ο οποίος υπόκειται σε αυστηρότητα πλαίσια αξιολόγησης και λογοδοσίας, έχοντας καταγράψει και στον τομέα αυτό ιδιαίτερα υψηλές επιδόσεις.

Το Δημόσιο Πανεπιστήμιο λειτουργεί ήδη ανταγωνιστικά απέναντι σε ιδρύματα του εξωτερικού και οι επιφυλάξεις που εκφράζονται στη συνέχεια για τα το πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των Νομικών Προσώπων Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΝΠΠΕ) δεν υποδηλώνουν καμία διάθεση δογματικής απόρριψης ή φοβικής αντίδρασης έναντι άλλων ιδρυμάτων. Για την ενίσχυση όμως της ανταγωνιστικότητας των Δημόσιων Πανεπιστημίων της χώρας προς όφελος της κοινωνίας, η πολιτεία πρέπει να διασφαλίσει ισότιμους όρους, αφενός ενισχύοντας τις υποδομές τους και αφετέρου διαμορφώνοντας ένα πιο ευέλικτο πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας τους. Πολλώ δε μάλλον τη στιγμή που ένα τέτοιο

πλαίσιο συνοδεύει τον σχεδιασμό για τα ΝΠΠΕ, προσφέροντάς τους εξ αρχής προνομιακές συνθήκες λειτουργίας.

Όσον αφορά το σχέδιο νόμου, κατ' αρχάς η Σύγκλητος παρατηρεί ότι παρά την αναφορά που υπάρχει στον τίτλο του σχεδίου νόμου περί «Ενίσχυσης του Δημόσιου Πανεπιστημίου», οι διατάξεις του σχεδίου νόμου που αφορούν στο Δημόσιο Πανεπιστήμιο περιορίζονται σχεδόν αποκλειστικά στην αντιμετώπιση ζητημάτων που προκλήθηκαν από τις αλλαγές που επέφερε ο νόμος 4957/2022, όπως π.χ. η παρατεταμένη αδυναμία εκλογής συμβουλίων διοίκησης, της οποίας γίναμε μάρτυρες κατά την προηγούμενη περίοδο. Αντιθέτως, δεν υπάρχει καμία πρόνοια για την αύξηση της χρηματοδότησης των δημοσίων Πανεπιστημίων, η οποία διαχρονικά υπολείπεται σημαντικά του αντίστοιχου Ευρωπαϊκού μέσου όρου, την υποστελέχωση, τις ελλείψεις υποδομές τόσο αναφορικά με την εκπαιδευτική και ερευνητική διάσταση της λειτουργίας τους (αίθουσες, εξοπλισμός, εργαστήρια) όσο και με τη διάσταση των παροχών προς τους φοιτητές (φοιτητικές εστίες, σίτιση). Σημειώνεται ότι δεν προβλέπονται ουσιαστικές βελτιώσεις ούτε και σε ζητήματα τα οποία δεν θα προκαλούσαν δημοσιονομικό κόστος, όπως η αυξημένη γραφειοκρατία που έχει επιβληθεί σε όλους τους τομείς δραστηριότητας των Δημοσίων Πανεπιστημίων, με το σύνολο των ακαδημαϊκών, διοικητικών και οικονομικών δραστηριοτήτων τους να διέπεται από αντιπαραγωγικές, δύσκαμπτες και χρονοβόρες διαδικασίες, οι οποίες αφ' ενός δυσχεραίνουν τη λειτουργία τους, αφ' ετέρου καταναλώνουν μεγάλο μέρος των ήδη περιορισμένων ανθρώπινων πόρων, εις βάρος των πρωταρχικών σκοπών των Δημοσίων Πανεπιστημίων, δηλαδή της εκπαίδευσης και της έρευνας.

Αναφορικά με την ίδρυση των Νομικών Προσώπων Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΝΠΠΕ), η Σύγκλητος διαπιστώνει ότι ενώ το θεσμικό πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των Δημόσιων Πανεπιστημίων είναι εξαιρετικά εκτενές (άνω των 200 άρθρων) και διέπεται από μία φιλοσοφία πλήρους, ανελαστικής και λεπτομερειακής ρύθμισης όλων των δραστηριοτήτων των Δημόσιων Πανεπιστημίων, προβλέποντας ένα πλήθος παρεμβάσεων και εγκρίσεων του Υπουργείου σε πολυάριθμα ζητήματα, το πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των ΝΠΠΕ κινείται προς την αντίθετη κατεύθυνση. Το πλαίσιο το οποίο εισάγει το σχέδιο νόμου για τα ΝΠΠΕ είναι εξαιρετικά λιτό, αφού αποτελείται από λιγότερα από 30 άρθρα, τα οποία παρέχουν μεγάλους βαθμούς ελευθερίας στα ΝΠΠΕ, χωρίς τις απαραίτητες εγγυήσεις για μία σειρά κρίσιμων ζητημάτων, τα οποία περιλαμβάνουν την ποιότητα των προγραμμάτων σπουδών και την υλοποίησή τους, την ισότιμη πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και το επίπεδο των εισακτέων και των πτυχιούχων, το διδακτικό προσωπικό, την έρευνα και τις ακαδημαϊκές ελευθερίες.

Αναφορικά με την ποιότητα των προγραμμάτων σπουδών που θα προσφέρονται, μολονότι είχε προαναγγελθεί ένα ιδιαίτερα αυστηρό πλαίσιο για την αδειοδότηση και τη λειτουργία τους, στο σχέδιο νόμου δεν καλύπτονται όλες οι πτυχές του συγκεκριμένου ζητήματος. Η πιστοποίηση και η αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών παραπέμπεται στο μητρικό

ίδρυμα, χωρίς να υπάρχουν επαρκή εχέγγυα για το επίπεδο, την έκταση, την εμβέλεια και την αποτελεσματικότητα των αντίστοιχων διαδικασιών που χρησιμοποιούνται από αυτό, ενώ για κάθε σχολή ενός ΝΠΠΕ, μόνο ένα πρόγραμμα σπουδών απαιτείται να έχει πιστοποίηση από την ΕΘΑΑΕ, σύμφωνα με τη ρηματική διατύπωση του άρθρου 138. Οι αρμοδιότητες μάλιστα της ΕΘΑΑΕ έχουν συρρικνωθεί στο κατατεθέν νομοσχέδιο σε σχέση με το κείμενο που τέθηκε στη διαβούλευση: συγκεκριμένα, ενώ το αρχικό κείμενο προέβλεπε πιστοποίηση “σύμφωνα με τα κριτήρια του ν. 4653/2020 (Α’ 12) και τα πρότυπα της ΕΘ.Α.Α.Ε.”, το κείμενο στο κατατεθέν νομοσχέδιο προβλέπει πιστοποίηση και αξιολόγηση “με βάση συγκεκριμένα, προκαθορισμένα, ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια και δείκτες, εναρμονισμένα με τις Αρχές και Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης της παρ. 1 του άρθρου 9 του ν. 4653/2020 (Α’ 12).”

Επιπλέον, στο νομοσχέδιο δεν ενσωματώνονται προβλέψεις για τη διάρκεια των σπουδών, ούτε και για τον κατώτατο και ανώτατο χρόνο φοίτησης από τους φοιτητές, στοιχεία που ρυθμίζονται καταλεπτώς για τα δημόσια Πανεπιστήμια. Είναι σαφές ότι η διάρκεια των σπουδών είναι ένα καθοριστικό κριτήριο για την ποσότητα και επάρκεια της γνώσης και των δεξιοτήτων που αποκτούν οι φοιτητές, και συνακόλουθα θα πρέπει να διαδραματίζει αντίστοιχης βαρύτητας ρόλο προκειμένου για την αναγνώριση ακαδημαϊκής ισοτιμίας ή απόδοση επαγγελματικών δικαιωμάτων. Η υποχώρηση του επιπέδου εγγυήσεων για την ποσότητα και ποιότητα της γνώσης και των δεξιοτήτων που αντιπροσωπεύουν οι τίτλοι σπουδών των ΝΠΠΕ θα δημιουργήσει ανασφάλεια στους πολίτες και στρέβλωση στην αγορά εργασίας.

Το σχέδιο νόμου προβλέπει την εισαγωγή στα προγράμματα σπουδών των ΝΠΠΕ φοιτητών που συγκεντρώνουν στις Πανελλήνιες εξετάσεις βαθμολογία τουλάχιστον ίση με την ελάχιστη βάση εισαγωγής του αντίστοιχου επιστημονικού πεδίου, ενώ αντιθέτως στα Δημόσια Πανεπιστήμια οι εισακτέοι ανά πρόγραμμα σπουδών πρέπει να επιτύχουν βαθμολογία ίση με τη βάση εισαγωγής του προγράμματος σπουδών. Ειδικότερα για προγράμματα σπουδών υψηλής ζήτησης, όπως π.χ. προγράμματα σπουδών ιατρικών, νομικών, ή πολυτεχνικών σχολών, η διαφορά στην ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία αναμένεται να είναι ιδιαίτερα μεγάλη, πάνω από 9.000 μόρια, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν ισότιμοι όροι για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Το σχέδιο νόμου προβλέπει ότι κάθε ΝΠΠΕ οφείλει να έχει τουλάχιστον 30 μέλη διδακτικού ερευνητικού προσωπικού πλήρους απασχόλησης, ανεξάρτητα από το πλήθος των προγραμμάτων σπουδών τα οποία αυτά καλούνται να υποστηρίξουν, και χωρίς να υπάρχει οποιαδήποτε ρύθμιση που να θέτει περιορισμούς για τη σχέση εργασίας τους με το ΝΠΠΕ (tenure, tenure-track, adjunct) και τη βαθμίδα τους. Η έλλειψη ρύθμισης ενσωματώνει τον κίνδυνο να απασχολείται η πλειονότητα του προσωπικού σε χαμηλές βαθμίδες και ευκαιριακά, διαμορφώνοντας ένα περιβάλλον που δεν προάγει την ποιοτική εκπαιδευτική

διαδικασία. Η ρύθμιση για τα ελάχιστα προσόντα του διδακτικού προσωπικού είναι ασαφής ως προς το εάν αναφέρεται στα προσόντα που προβλέπονται από την Ελληνική νομοθεσία ή τα (ενδεχομένως τυπικά υποδεέστερα) προσόντα που ισχύουν στο μητρικό ίδρυμα. Επιπλέον, το σχέδιο νόμου επιτρέπει να απασχολείται ποσοστό 10% του διδακτικού προσωπικού χωρίς διδακτορικό δίπλωμα. Τέλος, η απάλειψη από το κατατεθέν νομοσχέδιο του ανώτατου ορίου ωρών διδασκαλίας για κάθε μέλος του εκπαιδευτικού προσωπικού (το οποίο είχε τεθεί στις δώδεκα 12 ώρες εβδομαδιαίως), δημιουργεί τις προϋποθέσεις για υπεραπασχόληση των διδασκόντων σε εκπαιδευτικά μόνο καθήκοντα, αποκόπτοντάς τους ουσιαστικά από οποιαδήποτε δυνατότητα έρευνας, επικαιροποίησης και εξέλιξης των γνώσεών τους, αλλά και εκσυγχρονισμού του περιεχομένου των προγραμμάτων σπουδών.

Δεν ενσωματώνονται πρόνοιες για τη Φοιτητική Μέριμνα (σίτιση, στέγαση, παροχές). Υπάρχει μόνο μία αναφορά σε κτηριακή πιστοποίηση από τον ΕΟΠΠΕΠ, χωρίς ωστόσο να προσδιορίζονται κανόνες που θα διέπουν την πιστοποίηση, τα ελάχιστα όρια σε σχέση με τον φοιτητικό πληθυσμό κ.λπ.

Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου εκφράζει την άποψη ότι εκτός των ανωτέρω σοβαρών ακαδημαϊκών και λειτουργικών ζητημάτων, θα πρέπει να συνεκτιμηθούν και οι κοινωνικές επιπτώσεις, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τη λειτουργία των Δημόσιων Πανεπιστημίων της περιφέρειας. Τυχόν αποδυνάμωση των Δημόσιων Πανεπιστημίων θα έχει ως αποτέλεσμα να στερηθούν οι τοπικές κοινωνίες (α) την κοινωνική μόχλευση που δημιουργεί η παρουσία των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και ιδιαίτερα των φοιτητών, του πιο δυναμικού δηλαδή τμήματος της ακαδημαϊκής κοινότητας και (β) την ιδιαίτερη σύνδεση του Πανεπιστημίου με τους παραγωγικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς του τόπου και την προστιθέμενη αξία που προσφέρει αυτή η σύνδεση στην οικονομία, την καινοτομία και τον πολιτισμό.

Εν κατακλείδι, η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου θεωρεί ότι οποιαδήποτε παρέμβαση στον χάρτη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης οφείλει να έχει ως προαπαιτούμενο την ουσιαστική ενίσχυση του Δημόσιου Πανεπιστημίου, τόσο οικονομικά όσο και με θεσμικές παρεμβάσεις, ενώ θα πρέπει παράλληλα να είναι προϊόν εξαντλητικού διαλόγου με ευρεία συμμετοχή, και στον οποίο θα λαμβάνεται υπ' όψιν το σύνολο των ακαδημαϊκών, εκπαιδευτικών, κοινωνικών, οικονομικών, νομικών και εθνικών παραμέτρων.

